

Sprawozdanie z I Wrocławskiego Seminarium Cywilnoprocesowego – „Postępowanie dowodowe i realizacja prawa do dowodu w procesie cywilnym”

r. pr. **Krystian Mularczyk**

W dniu 15 października 2021 r., we Wrocławiu odbyło się I Wrocławskie Seminarium Cywilnoprocesowe „Postępowanie dowodowe i realizacja prawa do dowodu w procesie cywilnym”, zorganizowane przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” Oddział we Wrocławiu, Uniwersytet Wrocławski, Sąd Okręgowy we Wrocławiu, Okręgową Radę Adwokacką we Wrocławiu oraz Okręgową Izbę Radców Prawnych we Wrocławiu.

Seminarium zgromadziło znamienitych praktyków i naukowców, stanowiąc jednocześnie doskonałe forum do zaprezentowania poglądów, wymiany doświadczeń i dyskusji na tematy związane z niezwykle aktualną problematyką postępowania dowodowego. Postępowanie dowodowe, to jak powszechnie wiadomo, niesie za sobą liczne problemy nie tylko po stronie profesjonalnych pełnomocników, ale również po stronie przedstawicieli wymiaru

sprawiedliwości, którzy na co dzień orzekają w sprawach cywilnych. Już zatem okoliczność organizacji seminarium na tak ciekawy temat powinna być oceniona w sposób jak najbardziej pozytywny i cenny dla praktyki.

Jako pierwszy gości powitał r. pr. prof. dr hab. Łukasz Błaszczak, który występował jako jeden ze współorganizatorów z ramienia Uniwersytetu Wrocławskiego, następnie głos zabarała SSA Agata Regulaska z ramienia Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” Oddział we Wrocławiu, w dalszej kolejności powitał gości Dziekan Rady OIRP we Wrocławiu dr hab. Tomasz Scheffler oraz Dziekan ORA we Wrocławiu Sławomir Krześ. Każda ze wspomnianych osób odniosła się do wagi seminarium i jego znaczenia dla praktyki.

Pierwszy panel „Zagadnienie dowodów sprzecznych z prawem i ich dopuszczalność w procesie cywilnym – problem

Od lewej: r. pr. prof. dr hab. Łukasz Błaszczak, SSR Michał Lewoc, SSA Agata Regulska, Dziekan ORA we Wrocławiu Sławomir Krześ, Dziekan Rady OIRP we Wrocławiu Tomasz Scheffler, SSO Katarzyna Wręczycka; fot. OIRP we Wrocławiu

ważenia wartości przez sąd przy ustaleniu stanu faktycznego”, którego moderatorem był SSA Sławomir Jurkowicz, rozpoczął się od wystąpienia r. pr. prof. dr hab. Łukasza Błaszczaka – radcy prawnego, pracownika naukowo-dydaktycznego w Zakładzie Postępowania Cywilnego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, kierownika Centrum Mediacji i Arbitrażu przy Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii pt. „Konstrukcja dowodów sprzecznych z prawem w procesie cywilnym. Problem ważenia wartości konstytucyjnych”. Zagadnienie to od strony praktycznej rodziło i rodzi liczne problemy, na co zresztą zwrócił uwagę pan prof. Błaszczak. Prelegent – w swoim wystąpieniu – w sposób praktyczny i teoretyczny omówił kwestię zakazu stosowania dowodów sprzecznych z prawem oraz wszelkie możliwości eliminacji tych dowodów z postępowania. Jednocześnie Profesor zauważył, że dążenie do ustalenia prawdy obiektywnej

nie może mieć charakteru absolutnego i następować kosztem innych wartości konstytucyjnych. W istocie zagadnienie omówione przez prelegenta wzbudziło największe zainteresowanie w trakcie dyskusji i to właśnie problem dążenia do ustalenia prawdy obiektywnej stał się przedmiotem wypowiedzi zebranych gości.

Kolejnym prelegentem była Sylwia Krajewska – sędzia w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Śródmieścia od maja 2010 roku, do 2012 roku w Wydziale Karnym, od 2012 do 2019 roku w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich, a od 2021 roku w Wydziale Cywilnym, w 2020 roku w Wydziale Rodzinnym Sądu Okręgowego we Wrocławiu (delegacja), prelegentka na konferencjach związanych z demoralizacją nieletnich oraz mediacją w sprawach rodzinnych, członek Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, która przedstawiła referat na temat dowodów sprzecznych z prawem

Od lewej: poprzedni Dziekan Rady OIRP we Wrocławiu r. pr. Leszek Korczak, Dziekan Rady OIRP we Wrocławiu Tomasz Scheffler, Wicedziekan Rady OIRP we Wrocławiu Krystian Mularczyk; fot. OIRP we Wrocławiu

w praktyce orzeczniczej na przykładzie postępowań rozwodowych. Prelegentka zwróciła uwagę na bieżącą linię orzeczniczą oraz przywołała liczne przykłady z praktyki. Jednocześnie zwróciła uwagę, że w niektórych sprawach rodzinnych bardzo trudno jest pominąć dowód sprzeczny z prawem, ponieważ wówczas dochodziłoby do naruszenia postulatu realizacji prawdy obiektywnej.

W drugim panelu zatytułowanym „Ciężar dowodu a *probatio diabolica*. Teoria utraconej szansy a kwestia dążenia do ustalenia prawdy. Umowy dowodowe w postępowaniu gospodarczym” w rolę moderatora wcielił się Dziekan Rady OIRP we Wrocławiu dr hab. Tomasz Scheffler. Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Jacek Gołaczyński – sędzia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, profesor zwyczajny w Zakładzie Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii

Uniwersytetu Wrocławskiego, kierownik Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej na Uniwersytecie Wrocławskim, doświadczony dydaktyk, autor wielu publikacji z zakresu prawa cywilnego, prawa prywatnego międzynarodowego i postępowania cywilnego, który swoim wystąpieniem odpowiedział na pytanie: Czy ograniczenia dowodzenia z uwagi na umowę dowodową są ułatwieniem dla sądu, czy też ograniczeniem procesu dowodzenia? Pan Profesor Gołaczyński – korzystając ze swoich bogatych doświadczeń – zwrócił uwagę seminarzystów na zagadnienie umów dowodowych. Konstrukcja umów dowodowych została wprowadzona ostatnią nowelizacją k.p.c. z 2019 r. i ma ona zastosowanie wyłącznie w postępowaniu w sprawach gospodarczych. Pan Profesor Gołaczyński poruszył kwestię wadliwości umowy dowodowej oraz wskazał przez kogo może być ona zawierana. Prelegent jednocześnie

podkreślił, że umowy dowodowe mogą prowadzić do ograniczenia postępowania dowodowego, ponieważ mogą wyłączać określone dowody.

W dalszej części seminarium Małgorzata Lamparska – sędzia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, rzecznik prasowy Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu w zakresie spraw cywilnych przedstawiła swoje przemyślenia dotyczące ograniczenia dowodzenia na przykładzie procesów w sprawach medycznych, zwracając przy tym uwagę na dowód *prima facie*, domniemania faktyczne. Prelegentka wprowadziła wszystkich uczestników i gości w tematykę procesów odszkodowawczych przeciwko jednostkom szpitalnym. Problem procesów odszkodowawczych SSA Małgorzata Lamparska ujęła od strony judykatury, wskazując na liczne orzeczenia. Podobnie zasygnalizowała także kierunek praktyki wrocławskich sądów, w tym zakresie odnosząc się do przykładowych spraw.

Wystąpienie Leszka Korczaka – radcy prawnego, zastępcy Przewodniczącego Wyższego Sądu Dyscyplinarnego KIRP, w latach 2013–2020 Dziekana Rady OIRP we Wrocławiu, w latach 2016–2020 Wiceprezesa Krajowej Rady Radców Prawnych, współautora komentarzy do Ustawy o radcach prawnych i Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, prowadzącego zajęcia na aplikacji radcowskiej w zakresie zasad etyki i wykonywania zawodu radcy prawnego, pt. „Tajemnica zawodowa (adwokata, radcy prawnego) a ograniczenia dowodzenia w procesie cywilnym z perspektywy świadka oraz strony. Problem oceny tajemnicy zawodowej z uwagi na art. 233 § 2 k.p.c.” zakończyło drugi panel seminarium. Referat był poświęcony występowaniu radcy prawnego/adwokata w procesie cywilnym jako świadka i strony.

W pierwszym wypadku prelegent przedstawił jednoznaczne stanowisko w przedmiocie braku możliwości odpowiedzi na pytania w trakcie postępowania cywilnego ze względu na zakaz ujawnienia tajemnicy zawodowej, wynikający z art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych. Sprawa jest bardziej skomplikowana w przypadku występowania radcy prawnego – w charakterze strony – w sporze z klientem w sytuacji konieczności ujawnienia informacji objętych tajemnicą zawodową, w celu obrony swoich praw przez pełnomocnika – jeżeli ich obrona nie jest możliwa bez ujawniania takich informacji. W trakcie wystąpienia wskazano na konieczność minimalizowania skutków takowych naruszeń poprzez posłużenie się instytucją stanu wyższej konieczności, czy też zapewnienia prawa do sądu. Wskazano także propozycje zmiany zasad etyki, a nawet ustawy, poprzez depenalizację ujawnienia tajemnicy zawodowej przez pełnomocnika w przypadku toczącego się z jego udziałem postępowania, na podstawie ustawy, w zakresie niezbędnym do ochrony jego słuszných praw.

Moderatorem trzeciego panelu, który został poświęcony koncentracji materiału procesowego oraz przeszkodom postępowania dowodowego, był Dziekan ORA we Wrocławiu. Sławomir Krześ. W tej części Katarzyna Wręczycka – sędzia Sądu Okręgowego we Wrocławiu, poprzednio sędzia Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu w Wydziale I Cywilnym, od 2005 do 2013 roku Przewodnicząca Wydziału i Wiceprezes ds. cywilnych, wizytator ds. egzekucyjnych i Zastępca Przewodniczącego Wydziału VI Wizytacyjnego od 2017 roku, członek Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, Wiceprezes Zarządu oddziału Wrocławskiego skupiła się m.in. na problemie uchybienia w zakresie postępowania

dowodowego z perspektywy oceny sądu I i II instancji. Prelegentka pochyliła się także nad problemem ostatniej nowelizacji, nawiązała do licznych przykładów i problemów z jakimi na co dzień spotykają się sędziowie. Jednocześnie nawiązała do poszczególnych instytucji z zakresu prawa procesowego cywilnego.

Kolejnym prelegentem, który przedstawił swój referat był Paweł Wójcik – adwokat uprawniony w stanie Nowy Jork, USA, i w Polsce, który studiował prawo w Polsce, USA i Japonii, były członek Komisji ds. Praktyki Adwokackiej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej oraz były Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Okręgowej Radzie Adwokackiej we Wrocławiu, aktualnie członek Okręgowej Rady Adwokackiej we Wrocławiu. Wystąpienie wprowadziło seminarzystów w tematykę problemów zawodowych pełnomocników z formułowaniem właściwych wniosków dowodowych. Mecenas Paweł Wójcik, jako wieloletni praktyk, zwrócił uwagę na nadmierny formalizm procesowy

pojawiający się we wnioskach dowodowych. Szerokie omówienie tematu oraz jego ciekawa forma przyciągnęły uwagę słuchaczy.

Czwarty, ostatni już panel I Wrocławskiego Seminarium Cywilnoprocesowego dotyczył dowodu z zeznań świadka na piśmie i jego późniejszej oceny. Moderatorem ostatniego panelu był Wicedziekan Rady OIRP we Wrocławiu Krystian Mularczyk. W tej części prelegenci poszukiwali odpowiedzi na pytanie: Problem dopuszczalności stosowania dowodu na piśmie w przypadku przesłuchania stron – dopuszczalność czy negacja? Rozpoczął Grzegorz Karaś – sędzia Sądu Okręgowego we Wrocławiu, specjalista w dziedzinie prawa cywilnego, prawa europejskiego oraz prawa nowych technologii, pełnomocnik Koordynatora Krajowego ds. wdrażania systemów informatycznych w sądach powszechnych w Sądzie Okręgowym we Wrocławiu, który w swoim wystąpieniu poruszył problematykę dowodu z zeznań świadka na piśmie z punktu widzenia oceny dowodów oraz

Fot. OIRP we Wrocławiu

Fot. OIRP we Wrocławiu

praktycznych rozwiązań. Temat ten okazał się dość praktyczny, ponieważ wobec takiej, a nie innej regulacji kodeksu postępowania cywilnego można by przyjąć zróżnicowaną praktykę.

Jako ostatni głos zabrał Tomasz Zawislak – sędzia Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia od maja 2006 r. (od lipca 2001 r. do kwietnia 2006 r. w Sądzie Rejonowym w Oleśnicy), specjalista do spraw egzekucyjnych, autor kilku publikacji z zakresu postępowania cywilnego, od 2010 r. członek Kolegium Redakcyjnego Kwartalnika „Iustitia”, obecnie zastępca redaktora naczelnego Kwartalnika, od 2016 r. członek Zarządu Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, koordynujący prace zespołu cywilnego oraz zespołu ustrojowego, poruszając tematykę problemu dowodu na piśmie z perspektywy referendarza sądowego. Ogromne doświadczenie i wiedza sędziego Tomasza Zawislaka spotkały się z aprobatą słuchaczy. Prelegent odniósł się do niektórych nowych instytucji procesowych, które zostały wprowadzone podczas ostatniej nowelizacji z 2019 r.

Konferencja I Wrocławskie Seminarium Cywilnoprosesowego pt. „Postępowanie

dowodowe i realizacja prawa do dowodu w procesie cywilnym” odbiła się szerokim echem w środowisku wrocławskich prawników. Seminarium przykuło uwagę wielu znakomitości i wielu wybitnych naukowców i praktyków. Można powiedzieć, bo i takie głosy dochodzą z zewnątrz, że była to jedna z lepszych konferencji poświęconych praktycznym zagadnieniom prawa procesowego cywilnego. Już sama ilość słuchaczy, dyskusja – bardzo żywa i wielowątkowa na Sali – świadczy o tym, że seminarium odniosło olbrzymi sukces. Przyciągnęło prawników zarówno ze środowiska radców prawnych, adwokatów, jak i sędziów.

Już od dłuższego czasu nie odbyło się takie wydarzenie, które zgromadziłoby tak wiele wybitnych postaci. Seminarium jest żywo dyskutowane w środowisku i docierają głosy, że powinno ono być organizowane co roku, jako wydarzenie cykliczne skupiające środowisko wrocławskich prawników. Co jednak najważniejsze, to że seminarium pozwoliło na przeprowadzenie bardzo ciekawej, owocnej i pełnej napięcia dyskusji w przedmiocie najważniejszych praktycznych kwestii z postępowania dowodowego. ●